

آموزش خانواده کودکان با نیازهای ویژه (آهسته گام)

محمد حسن فاطمی راد
جیب قلی زاده عنصرودی
نظمه قلی زاده عنصرودی

نشر و انیا

سرشناسه	راد، محمدحسن، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	انگیزش خانه اده کودکان با نیازهای ویژه (آهسته گام)/ محمدحسن، محمدی راد، طبیبه قلی زاده عنصرودی، فاطمه قلی زاده عنصرودی.
مشخصات نشر	تهران: وانیلا، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری	۲۵۰ ص. ۲۱×۲۸. ۰ م.
شابک	۷۸-۶۰۰-۸۴۹۶-۰۴-۵ :
وضعیت فهرست نویسی	فیبا.
یادداشت	کتابنامه: ص. [۲۴۵]-۲۵۰.
موضوع	کودکان عقب مانده -- آموزش و پرورش
موضوع	Children with mental disabilities -- Education :
موضوع	والدین کودکان عقب مانده
موضوع	Parents of children with disabilities :
موضوع	کودکان عقب مانده -- توانبخشی
موضوع	Children with mental disabilities -- Rehabilitation :
موضوع	آموزش های ویژه -- مشارکت والدین
موضوع	Special education -- Parent participation :
شناسه افزوده	قلی زاده عنصرودی، طبیبه، ۱۳۴۸ -
شناسه افزوده	قلی زاده عنصرودی، فاطمه، ۱۳۵۷ -
رده بندی کنگره	۱۳۹۵LC۴۶۰۱ ۲۲۸/ف
رده بندی دیویی	۳۷۱/۹۲:
شماره کتابشناسی ملی	۴۳۰۲۴۷۲:

نشر و انشیا

آموزش خانواده کودکان با نیازهای ویژه (آمسته گام)

محمد حسن فاطمی راد- طیبه قلی زاده عنصرودی- فاطمه قلی راد، عنصرودی

شابک: ۵-۰۴-۸۴۹۶-۹۷۸-۶

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۱۹۰۰۰۰ ریال

نشر و انشیا: خیابان فخر رازی خیابان شهدای ژاندارمری پلاک ۶۳ طبقه سوم

تلفن: ۰۹۱۲۱۸۶۶۵۵۸-۶۶۹۶۱۱۶۳

مرکز پخش: خیابان شهید مدنی، خیابان وحیدیه، میدان تسلیحات، کوچه

مسجد جامع فاطمیه غربی، روبروی مسجد، ساختمان پزشکان فاطمیا، طبقه سوم

تلفن ۷۷۲۵۷۵۱۷ - ۰۹۱۲۵۵۸۰۱۰۳

مرکز رصد روان‌شناسی اسلامی

فهرست

۱۵	پیشگفتار.....
۱۹	فصل یکم.....
۱۹	مقدمه‌ای بر آموزش کودکان با نیازهای ویژه.....
۱۹	تعریف کودکان با نیازهای ویژه.....
۲۱	یزان بیوع.....
۲۳	تعریف آموزش ویژه.....
۲۴	موقعیت آموزشی.....
۲۹	فصل دوم.....
۲۹	نقش شیر مادر در رشد زار و کودک.....
۲۹	مقدمه.....
۳۰	عوامل مؤثر بر رشد نوزاد و کودک.....
۳۲	اهمیت شیر مادر در اسلام.....
۳۳	آغوز.....
۳۳	آرامش در آغوش مادر.....
۳۴	مزایای شیر مادر.....
۳۵	تأثیر داروها و مواد مخدر بر شیر مادر.....
۳۶	نقش تغذیه حلال در شیرخوار.....
۳۶	انتخاب دایه نیک برای شیرخوار.....
۳۷	دو حکایت از تأثیر (منفی و مثبت) شیر دایه و مادر بر فرزند.....
۳۸	اهمیت شیر مادر.....
۴۲	ده توصیه به مادران شیرده.....
۴۵	فصل سوم.....
۴۵	انتظارات کودکان با نیازهای ویژه از والدین.....
۴۵	مقدمه.....
۴۹	کودکان با نیازهای ویژه از پدران و مادران چه انتظاراتی دارند؟.....

۵۰	انتظارهای کلی و اساسی کودکان:
۵۲	انتظارات عاطفی و روانی:
۵۴	انتظارهای مهارت‌های خودیاری و مستقل‌سازی:
۵۶	انتظارهای مربوط به مهارت‌های حرکتی درشت و ظریف:
۵۷	انتظارهای مهارت‌های مربوط به شناختی و کلامی:
۵۸	انتظارهای مربوط به مهارت‌های اجتماعی:
۶۰	پذیرش عزت نفس کودکان با نیازهای ویژه:
۶۱	توصیه‌ها و راهکارها در تقویت عزت نفس:
۶۳	معلمان و عزت نفس کودکان با نیازهای ویژه:
۶۷	افزایش عزت نفس معلمان:
۶۹	فصل چهارم:
۶۹	خانواده و کودکان کم‌توان ذهنی:
۶۹	مقدمه:
۷۰	تعریف کم‌توانی ذهنی:
۷۰	تعریف انجمن کم‌توانی ذهنی آمریکا از کم‌توانی ذهنی:
۷۱	انواع عقب مانده ذهنی:
۷۱	عقب ماندگی خفیف:
۷۲	عقب ماندگی متوسط:
۷۵	شرایط و ویژگی‌های کودکان کم‌توان ذهنی:
۷۵	قد و وزن:
۷۶	مهارت‌های حرکتی درشت و ظریف:
۷۶	کم مهارتی یا تنبلی حرکتی:
۷۶	بنیایی و شنوایی:
۷۷	لامسه، بویایی و چشایی:
۷۷	آسیب پذیری جسمانی:
۷۷	دستگاه گویایی و تکلم:
۷۸	ویژگی‌های ذهنی و شناختی:
۷۸	هوشیهر:

۷۹	محدودیت در خزانه لغات و واژگان:
۷۹	توجه و پردازش اطلاعات:
۸۱	حافظه:
۸۱	محدودیت در تفکر انتزاعی (تفکر، استدلال و رشد مفاهیم):
۸۲	مفهوم:
۸۲	ضعف در تشخیص موقعیت‌های مطلوب:
۸۳	ضعف در تعمیم موقعیت‌های مطلوب:
۸۳	انتقال یادگیری:
۸۴	ویژگی‌های عاطفی:
۸۴	نگرش:
۸۴	انگیزش:
۸۶	اعتماد به نفس:
۸۶	احساس خود ارزشمند:
۸۶	خودمدیریتی:
۸۷	مهارت‌های اجتماعی:
۸۹	اصول کلی برای آموزش دانش‌آموزان کم‌توان:
۹۰	یادگیری مبتنی بر واقعیت:
۹۱	تکالیف یادگیری رتبه‌بندی شده و متوالی:
۹۲	سبب‌شناسی:
۹۳	محیط:
۹۴	پیشگیری و درمان:
۹۴	روش‌های پیشگیری از کم‌توانی ذهنی:
۹۵	پیشگیری اولیه:
۹۵	پیشگیری ثانویه:
۹۵	پیشگیری ثالثیه:
۹۵	تدریس مستقیم:
۹۶	راهنما و آموزی:
۹۷	رویکردها در کودکانی اولیه:

۹۷	مسائل دوره نوجوانی، آموزش رفتارهای خودمراقبتی
۹۸	آمادگی برای کار
۱۰۱	فصل پنجم
۱۰۱	خانواده و کودکان با اختلال یادگیری
۱۰۱	مقدمه
۱۰۱	تعریف اختلال یادگیری
۱۰۲	عزرا، پیوج
۱۰۳	انواع ناتوانی‌ها، یادگیری
۱۰۳	ناتوانی یادگیری در نوشتن
۱۰۵	ناتوانی یادگیری در نوشتن
۱۰۷	ناتوانی در حساب کردن
۱۰۹	خطاهای متداول در حساب کردن
۱۰۹	چرا مهم است که اختلالات یادگیری را تشخیص دهیم؟
۱۱۱	نقش والدین
۱۱۱	ویژگی‌های کودکان با ناتوانی یادگیری
۱۱۱	توانایی‌های شناختی یا ذهنی
۱۱۲	ادراک دیداری
۱۱۲	ادراک شنیداری
۱۱۳	حافظه دیداری و شنیداری
۱۱۳	مهارت‌های حرکتی ریز و هماهنگی چشم و دست
۱۱۴	علایم ناتوانی یادگیری
۱۱۴	روش‌های تقویت حافظه کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری
۱۱۶	خودآموزشی
۱۱۷	خودبازبینی
۱۱۷	آموزش دو طرفه یا دو جانبه
۱۱۷	آموزش تغییر رفتار
۱۱۸	جدیدترین و مطمئن‌ترین روش درمان اختلالات یادگیری
۱۲۱	علل ناتوانی (سبب شناسی)

۱۲۳	توصیه‌های برای والدین.....
۱۲۵	توصیه‌هایی برای رفع مشکلات خواندن و هجی کردن.....
۱۲۶	توصیه‌هایی برای رفع مشکلات نوشتن.....
۱۲۹	توصیه‌هایی برای رفع مشکلات حساب کردن.....
۱۳۳	فصل ششم.....
۱۳۳	خانواده و کودک اوتیسم یا در خود مانده.....
۱۳۳	مقدمه.....
۱۳۶	اوتیسم چیست؟.....
۱۳۷	میزان شیوع اوتیسم.....
۱۳۸	ویژگی‌های افتادگی.....
۱۴۰	تشخیص اوتیسم.....
۱۴۱	تشخیص زودهنگام.....
۱۴۱	روش‌های تشخیص.....
۱۴۳	علائم ابتلا به اوتیسم.....
۱۴۴	عواملی که خطر ابتلا به اوتیسم را افزایش می‌دهند.....
۱۴۵	پیشگیری از اوتیسم.....
۱۴۵	علل بروز اوتیسم.....
۱۴۷	روشهای درمانی و تربیتی.....
۱۴۹	آموزش والدین کودکان مبتلا به اوتیسم با بسته پرنده کوچولو.....
۱۵۰	بسته پرنده کوچولو.....
۱۵۲	نیازهای آموزشی توانبخشی مادران کودکان اوتستیک.....
۱۵۴	توصیه‌های برای والدین.....
۱۵۷	فصل هفتم.....
۱۵۷	اختلال‌های هیجانی/ رفتاری.....
۱۵۷	مقدمه.....
۱۵۸	تعریف اختلال‌های هیجانی/ رفتاری.....
۱۵۹	میزان شیوع.....
۱۶۲	سبب شناسی.....

۱۶۲	عوامل زیست‌شناختی
۱۶۳	عوامل خانوادگی
۱۶۵	هوش و پیشرفت
۱۶۵	ویژگی‌های اجتماعی و هیجانی
۱۶۶	عامل مدرسه
۱۶۷	عوامل فرهنگی
۱۶۷	رایت‌شناسایی
۱۷۱	برنامه‌های مداخله‌ای
۱۷۳	مداخله‌های سیستمیک مبتنی بر داده‌ها
۱۷۳	سنتز مستمر و بازبینی پیوسته
۱۷۵	آموزش مهارت‌های اجتماع
۱۷۷	مداخله اولیه
۱۷۸	سخن پایانی
۱۸۱	فصل هشتم
۱۸۱	اختلال سلوک
۱۸۱	مقدمه
۱۸۱	تعریف اختلال سلوک
۱۸۲	ملاکهای برای تشخیص اختلال سلوک
۱۸۲	سیر اختلال سلوک
۱۸۳	ویژگی خانواده‌های دارای فرزند اختلال سلوک
۱۸۴	سبب‌شناسی اختلال سلوک
۱۸۴	پردازش شناختی
۱۸۴	عوامل وراثتی
۱۸۵	نقش خانواده
۱۸۵	درمان اختلال سلوک
۱۸۷	انعطاف‌پذیری بیش از حد در مورد عدم رعایت قوانین
۱۸۸	اختلال نافرمانی مقابله‌ای
۱۸۹	روان‌درمانی

۱۹۰	دارو درمانی.....
۱۹۰	خودیاری.....
۱۹۰	معرفی پروتکل آموزش والدین کودکان مبتلا به اختلال نافرمانی مقابله ای.....
۱۹۴	آموزش مهارت‌های اجتماعی.....
۲۰۱	حساسیت زدایی منظم.....
۲۰۵	فصل نهم
۲۰۵	خانواده و کودکان کاستی توجه/بیش فعال.....
۲۰۵	تعریف اختلال کم توجهی / بیش فعالی.....
۲۰۵	انواع اختلال کم توجهی / بیش فعالی :.....
۲۰۶	میزان جوع.....
۲۰۶	نشانه‌های عمومی بیش‌آمیز:ان بیش فعال.....
۲۰۷	علائم و نشانه‌ها در اختلال کم توجهی ADHD.....
۲۰۸	علائم و نشانه‌های بیش‌فعالی / تنگی ADHD :.....
۲۰۸	نوع ترکیبی (AD(H)D).....
۲۰۹	ویژگی‌های نقص توجه(ADD) و بیش‌فعالی(ADHD).....
۲۱۱	تشخیص :.....
۲۱۱	سبب شناسی.....
۲۱۲	درمان :.....
۲۱۲	راهکارهایی برای والدین.....
۲۱۴	راهکار تربیتی برای کودکان بیش فعال.....
۲۲۰	آموزش والدین :.....
۲۲۱	اقدامات در مدرسه :.....
۲۲۲	اقداماتی برای کودکان :.....
۲۲۵	فصل دهم
۲۲۵	خانواده و اختلال‌های ارتباطی.....
۲۲۵	مقدمه.....
۲۲۶	تعریف اختلال تکلم.....
۲۲۶	تعریف اختلال زبان.....

۲۲۷	طبقه بندی اختلالات تکلمی
۲۲۷	انواع لکنت زبان
۲۲۸	مشکلات زبانی
۲۲۹	اختلال زبان
۲۲۹	اختلال های گفتاری
۲۲۹	تأخیر در آغاز
۲۲۹	اختلال تولید
۲۳۰	اختلال صوت
۲۳۰	علل بروز اختلالات زبان
۲۳۰	علل بروز اختلالات گفتاری
۲۳۲	توصیه های ضروری در رفتار با کودک مبتلا به لکنت
۲۴۱	رهنمودهای کلی
۲۴۷	منابع

پیشگفتار

کودک با نیازهای ویژه در نگاه اول یک کودک است با تمام ویژگی‌های یک انسان بهنجار (تاکید اولیه بر شباهت‌ها)، و در نگاه دوم کودکی است دارای نیازهای ویژه که باید به آنها توجه داشت. این کودک چه کم‌توان ذهنی باشد چه تیزهوش، دارای نیازهای ویژه‌ای است که آموزش عمومی پاس‌نویس آن نیست. به همین دلیل در این کتاب برای گذار از تاکید اولیه بر تفاوت‌ها، تاکید اولیه بر شباهت‌ها (نه فقط تاکید بر شباهت‌ها)، اصطلاح کودکان با نیازهای ویژه^۱ جایگزین کودکان استثنایی^۲ شده است.

آنچه که کودکان با نیازهای ویژه در جامعه ایران از آن رنج می‌برد، در درجه اول کمبود امکانات و تسهیلات آموزشی و توانبخشی نیست، که مشکل اصلی آنها نگاه و نگرش منفی و ترحم‌آمیز در عین حال جهل آلود افراد جامعه است؛ جهلی که ترس را به دنبال دارد. ترس از فقدان شناخت کافی افراد با نیازهای ویژه و یا شناساندن ناصحیح این افراد از سهم دست اندرکاران ذیربط است. نتایج تحقیقات حاکی از آن است که در هر جامعه‌ای ۱۰ الی ۱۵ درصد افراد آن جامعه، افراد با نیازهای ویژه هستند. از آن جایی که هر یک از این کودکان، پدر، مادر، خواهر و برادر خویش را نیز به نوعی

^۱. Children with special needs

^۲. Exceptional children

درگیر مشکلات خاص خویش می‌سازند، بنابراین با یک نگاه سطحی می‌توان تشخیص داد که چند درصد از افراد جامعه ما یا خود دارای نیازهای ویژه هستند و یا این که عضوی از اعضای خانواده آنها فردی با نیازهای ویژه است. مقایسه سطحی این میزان شیوع واقعی با تعداد افرادی که تحت پوشش سازمان‌های آموزش و پرورش استثنایی و بهزیستی می‌باشند، آشکار می‌سازد که طیف عظیمی از افراد با نیازهای ویژه یا به علت ضعف در شناسایی و تشخیص یا دیگر عوامل غیرقابل ذکر در این کتاب، تحت پوشش مدارس عمری هستند یا این که برای فرار از برجسب استثنایی، وارد نظام آموزشی نمی‌شوند.

نتیجه این که بهتر است سرمایه‌گذاری اولیه و اصلی در جهت آگاه‌سازی افراد جامعه و تغییر نگرش‌های منفی آنها باشد. این سرمایه‌گذاری از یک سو با کمک به رشد یافتگی قشرهای مختلف جامعه به روند پیشگیری‌های اولیه، ثانویه و ثالثیه کمک می‌کند و از سویی دیگر باعث می‌گردد تا در روند آموزش کودکان با نیازهای ویژه به شعبه‌ای مانند کمترین میزان محدودیت، مؤسسه‌زدایی، عادی سازی و رویکرد آرسر تلفیقی جامعه عمل پوشانده شود.

در این کتاب افراد با نیازهای ویژه، در هشت گروه معرفی شده‌اند. این گروه‌ها عبارتند از: کم‌توان ذهنی، ناتوانی‌های یادگیری، نارسایی توجه / فزون کنشی، اختلال‌های هیجانی / رفتاری، اختلال سلوک، اختلال‌های ارتباطی، اوتیسم و سایر اختلال‌های فراگیر تحولی.

همچنین فصل اول کتاب به مقدمه‌ای بر آموزش کودکان با نیازهای ویژه و فصل یازدهم به معرفی رهنمون‌های کلی اختصاص داده شده است. در معرفی هر اختلال تقریباً روند یکسانی طی شده است. این روند شامل

آموزش خانواده کودکان با نیازهای ویژه (آهسته گام) ۱۷

تعریف، طبقه‌بندی، شناسایی و تشخیص، سبب‌شناسی، ویژگی‌ها، و ملاحظات آموزشی است.

مخاطبان کتابی که در دست دارید در وهله‌ی اول والدین کودکان با نیازهای ویژه و پس از آن مربیان و معلمان کودکان با نیازهای ویژه و همچنین روانشناسان و دانشجویان روانشناسی می‌باشد.

www.ketab.ir